

Socjalizm, dekolonizacja i zimna wojna: wielowymiarowość relacji PRL z Globalnym Południem w latach 1955-1989

Głównym celem projektu jest zbadanie wielowymiarowych relacji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z Globalnym Południem w latach 1955-1989 i ulokowanie tych zróżnicowanych kontaktów w szerszym kontekście procesów dekolonizacji i rywalizacji mocarstw w czasie zimnej wojny. Jaki był zakres i dynamika sowieckiej kontroli nad polityką zagraniczną PRL? Czy pomoc i wsparcie dla takich organizacji narodowo-wyzwoleńczych jak Organizacja Wyzwolenia Palestyny czy Organizacja Ludu Afryki Południowo-Zachodniej było nadzorowane przez Związek Sowiecki? Czy w bloku sowieckim był podział zadań w zakresie aktywności politycznej lub ideologicznej na Globalnym Południu? Dlaczego polski wkład i zaangażowanie w procesy dekolonizacji było dużo mniejsze niż NRD, Czechosłowacji, czy Bułgarii? Jak organizacje narodowo-wyzwoleńcze i państwa należące do Globalnego Południa oceniały polskie wsparcie? To są tylko niektóre pytania, które zostaną podniesione w ramach realizacji projektu.

Komunistyczna Polska była postrzegana przez badaczy i polityków ze Wschodu oraz Zachodu jako drugi najważniejszy kraj w bloku sowieckim. Jej demograficzny i militarny potencjał nie miał jednak dużego wpływu na politykę zagraniczną wobec Globalnego Południa, która aż do upadku komunizmu pozostała mocno ograniczona w porównaniu do innych państw bloku komunistycznego. Celem tego projektu jest odpowiedź na pytanie, jaką rolę odgrywało Globalne Południe w wewnętrznej i zagranicznej polityce PRL, jak również analiza różnych płaszczyzn kontaktów pomiędzy Polską a krajami i organizacjami wyzwoleńczymi na Bliskim Wschodzie, w Afryce, w Azji i w Ameryce Łacińskiej. W celu szerszego spojrzenia na polskie kontakty z Globalnym Południem, projekt skupi się na badaniu różnych dziedzin, takich jak współpraca kulturalna, edukacyjna, gospodarcza, polityczna, ekonomiczna, jak również podjęcie przejawy kooperacji na niwie wojskowej i wywiadowczej. Wszystkie te aspekty mają zróżnicowany charakter, inne tło polityczne i ekonomiczne oraz odrębną dynamikę współpracy. Badania wskażą na przyczyny sukcesów we wzajemnych relacjach, ale też zidentyfikują okoliczności porażek. W ramach badań wyróżnią najważniejsze czynniki wewnętrzne i zewnętrzne które wpływały na politykę PRL wobec Globalnego Południa i porównam polskie doświadczenie z osiągnięciami innych państw bloku sowieckiego.

Główną zaletą projektu jest wielowymiarowość relacji poddanych badaniu. Przede wszystkim projekt zbada polityczne i ideologiczne tło relacji PRL z Globalnym Południem wyróżniając także zakres wpływ ideologii komunistycznej na politykę zagraniczną. Następnie projekt podda analizie względy ekonomiczne jako element stanowiący podstawę strategii PRL wobec Globalnego Południa. Projekt określi również rolę współpracy wojskowej i wywiadowczej pomiędzy PRL a krajami z Afryki, Bliskiego Wschodu, Azji i Ameryki Łacińskiej. Celem projektu jest również zwrócenie uwagi na kontakty społeczne, kulturalne i naukowe, które pozwolą zbadać politykę PRL przez pryzmat historii społecznej.